

572
1988

საქართველო

სიხარულით გავალ ხალხში

ვალაკტიონ ტაბიძე

ამოვიდა თუ არა შთით
 დიდებული ძნით,
 უხანჯარასთან მხწრაულ მიიჭრა
 მხიარული რატი.
 და შესძახა: „აწი ვერ მძღვეს
 შენი სუნთქვა ავი,
 სიხარმაცვე, სიხარმაცვე!
 დამხეზე თავი!“
 დღეს გათენდა ოქტომბრის
 ოცდასამი წელი,
 სიხარულით გავალ ხალხში
 როგორც ოქტომბრული.
 სიხარულით ავისება
 გზა — სიმღერად მრხევი.
 დედა! მომეც ჩემი დოლი,
 ჩემი უელსახუვი.
 და ტოლებში გადაეშვა
 მხიარული რატი,
 დედა ღალი, დედა ვრცელი,
 დედა იშვიათი.

რუსთაველი მოღვაწეების გამონათქვამები ოქტომბრის დღეობისადმი

ოქტომბრის რევოლუცია ერთ-ერთი უდიდესი და ყველაზე უფრო
გმირული მოვლენაა მსოფლიო ისტორიაში.

ბარტრან რასელი
ინგლისელი ფილოსოფოსი, ნობელის პრემიის ლაურეატი.

დიდი ოქტომბრის სოციალისტურმა რევოლუციამ მშრომელებს
სიყვარული ჩაუნერგა საბჭოთა კავშირისადმი, მწაგვრელებს კი —
სიძულვილი.

მორის ტორეზი
ფრანგი კომუნისტი, საერთაშორისო მუშათა მოძრაობის მოღვაწე.

ოქტომბრის რევოლუციის ლოზუნგები მთელი მსოფლიოს ლო-
ზუნგებად იქცა. ახლა დედამიწაზე ერთადერთი ქვეყანა არსებობს,
რომელიც ყველა ადამიანის ბედით არის დაინტერესებული და არა
მარტო თავისი ხალხის ბედით.

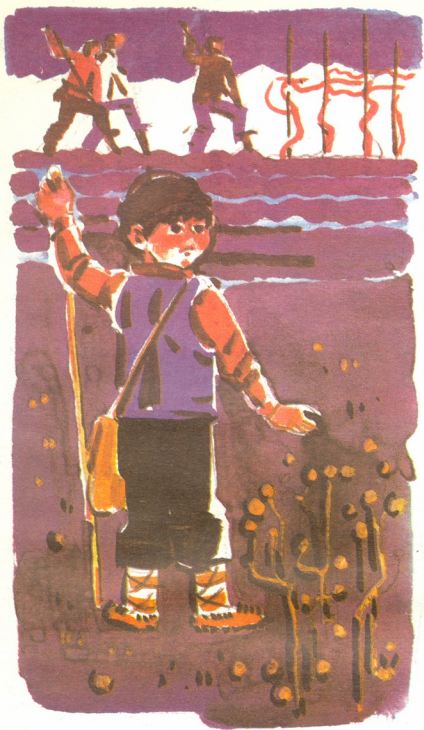
რაბინდრანათ თაგორი
ინდოელი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე. ნობელის პრე-
მიის ლაურეატი.

ოქტომბრის რევოლუციის გრანდიოზული ხატება თვალწინ გვი-
დგას და თავისი მხურვალე სუნთქვით ეუბნება მსოფლიოს მშრომე-
ლებს: «მე ვარსებობ, მე ვიარსებებ! მომყევით!»

კლარა ცეტკინი
საერთაშორისო მუშათა მოძრაობის მოღვაწე, გერმანიის კომუ-
ნისტური პარტიის ერთ-ერთი შემქმნელი.

18704

საქ. სსრ კ. შარქისის
სახ. სახ. რესპუბ.
ბიბლიოთეკა

ჩემი ბავშვობის ერთი ნისლიანი დღე

აკაკაზ ინანიშვილი

პირველკლასელი ვარ, ნოემბერია, ნისლეები, ცოტა ნაწვიმარი. ჩვენს ვენახს მუშები აბრუნებენ და სკოლაში აღარ დავდივარ, სულ იმ მუშებთან ვარ.

ძალიან კარგი საყურებელია ვენახის გაღებრა. წამოიღებს ორი კაცი, გაპრიალებული ბარებით, ვახების რიგის აქეთ-იქით — რუსაკით; ბელტებს უკვე გაღებრაულში აწყოებენ; ამოასუფთავებენ ნისხებით იმ რუს; ჩადგებიან შივ, წამოიღებენ მეორე ბარისპირულს; ვახებს იმდენად უთავისუფლებათ ფესვები, თავს ვეღარ იკავებენ, ზოგი აქეთ წვება, ზოგი — იქით; ამ მეორე ბარისპირულსაც ამოასუფთავებენ,

ოღონდ ბოლომდე არა; დაიწყებენ ვახების მიწაში ჩაწვენას. თითოდან თითო რქას ამოუშვებენ მაღლა, ჭიგოს შეუდგამენ, მიაკრავენ, სხვა რქებს წააჭრიან, ახალ რივს წამოიღებენ ბარებით და მისი ბელტებით ჩაწვენილ ვახებს მიბელტავენ.

თვალს ვერ მოწვევტ, როგორ ჩადიან მჭრელი ბარები მიწაში, როგორი სუფთა, პრიალა ბელტები ამოაქვთ იქიდან, როგორ ეღუნებათ ნისხებს ტარები თითქმის სველი მიწის სიმძიმისაგან, როგორ ეფერებიან მუშები ვახებს, ელაპარაკებიან: „იწყვი ახლა ვერე და დაისვენე, ხომ დაღლილი ხარ აბღენი ხნის გარჯით, ახლა ეს შენი რქა გაისარჯოს, ეუჰ, რა ყოჩაღია, ერთი შეხედეთ!“

მე ხომ სულ მეხუმრებოდნენ: „შენ ნამდვილად ოქროები გგვუღება ამ მიწაში, თვალს რომ არ გვაშორებო“. ან „რომელი უფროსია, შენი აზრით, ბარი, თოხი თუ ნინახიო.“ ამაზე მივუვი: — ბარი-მეთქი! რათაო? ეგ კი აღარ ვიცოდი. მაშინ ამისხსნეს: „სულ გაჭიმული რომ ირჯება, მთლად უფროსებივით, იმიტომო.“

სამ დღეს არ წავედი სკოლაში. აღრიანად გავიქცეოდი, დავეიბლებოდი მეხოზლებში, მერე, რაკი გავეკვილოდი დაიწყებოდა, გამოვინდებოდი. რამდენიც უნდოდათ, იმდენი ეწყველათ დედას და ბებიას. მათ დასანახავად ებუხდუნათ მუშებსაც. ცოტა ხანში ყველაფერი წყნარდებოდა. მარტო კი არ ვუყურებდი მუშებს, ხან ბარს ავიღებდი, ხან — ნინახს. მუშები ამასაც მეუბნებოდნენ: „შენ უკველად დიდი მშარავი გამოხვალ, შიფანერკაში უნდა გედოს ხოლმე ბარით.“ მე მეცივებოდა და უფრო ვყოჩაღობდი. საჭმელსაც მუშებთან ვჭამდი, იქვე, ვახებს შორის, ძალიან გემრიელ საჭმელს...

მეოთხედღეს კი, დილაღრიანვე, მაგრამ ჩამჭიდა ბებიათ ხელი და წამიყვანა სკოლაში. მე ვტიროდი, ვტუნახობდი, გაშვებას ვცდილობდი, — „იტირე და გასკდი ტირილითო“, — არ მიშვება ბებია. ვინც კი ვახზე გვხვდებოდა, ყველა გვეკითხებოდა, — რა არისო, რა ატირებსო? — მუშები მუშაობენ ვენახში, იმათთან უნდა და სკოლაში აღარაო, — მიუხვება ბებია.

— უი, რას ამბობ, როგორ შეიძლება, შეილოო, — იძახდნენ ქალები.

ერთმა კაცმა კი თქვა:

— კარგი ბჭივი ყოფილაო, რა გინდათო. ეს რომ გავიგონე, უფრო ვუმატე ტირილს, ბებია მუშტს მიღერებდა, მაგრამ არ მიტყამდა. სკოლას რომ მიუვახლოვდით, ხმას ცოტა

დავუწიე, სამაგიეროდ, უფრო ღონივრად დავიწყე გაწვევ-გამოწვევა. მაგრამ ბებია მინც ჩემზე ღონიერი აღმოჩნდა, თანაც სკოლის ეზოში უკვე მასწავლებელიც წამოეშველა — ეს იყო ცნობილი ისააკ მასწავლებელი, დირექტორის მოადგილე, მარტო მასწავლებელი კი არა, სოფლის იმედიც, მისი ავ-კარვის მუდმივი მონაწილე, მისი დამცველი. ის რომ სასოფლო კრებაზე სიტყვით გამოვიდოდა, დარბაზში ჟრუნტელი გვივლიდა ყველას — ცალი ხელით რვეულების დასტა ეჭირა, ცალით მე შეწუვდა:

— აბა, რა არის, აბა, გამაგებინეთ, რა მოხდაო.

მე როგორ გავიწიე, როგორ გავიქინე ხელი, არ ვიცი. ქვემოდან აქნული მოხვდა ჩემი ხელი ისააკ მასწავლებლის რვეულების დასტას თუ ზემოდან დაქნული, არ ვიცი. მთელი ის დასტა კი ტალახში გაიფინა, ორი რვეული კარავივითაც დაღვდა...

აქ რაღაც მკაცრი მოჭერა ვიგრძენი მხარში, ტალახში გაფანტულმა რვეულებმა ხომ თავზარი დამცა.

— შეიყვანე კლასშიო! — უბრძანა ისააკ მასწავლებელმა ბებიას.

თვითონ რვეულებს დასწვდა, ეხმარებოდნენ დაფაციცებული მოსწავლეებიც. მე უკვე მომჩვარებული შემიყვანა ბებია კლასში, დამსვა მერხზე, დავჯექი.

— ევ გინდოდა რომ გაგკეთებინა, არაო?! — ახლა ბებია იმუნდდა ცრემლებს. — ხომ აის-

რულე გულის წადილიო! — მე ხმას არ ვიღებდი, სადღა შემეძლო ხმის ამოდება! იმ წუთიდან ყველაფრით მორჩილი გაგხდი ყველა უფროსისა. მასწავლებელმა წინ გადმომსვა, გოგოსთან. ნიკაპზე ხელი მომივსო და ისე ამაწვეინა თავი მაღლა. მეჩვენებოდა, რომ ყველა მე მიყურებდა, ყველას მე ვეჯავრებოდა.

ღამით ვხედავდი ხოლმე სიზმრებს: წამოვიდოდნენ ფაოქუნ-ფაოქუნით დიდ-დიდი, მოკლე ფრინველები, დამესოდნენ გუნდად, მაგრამ ფრინველები კი არა, რვეულები აღმოჩნდებოდნენ. თავზარსა მცემდა ისააკ მასწავლებლის შორეული გამომწერა კი.

მაგრამ ეს ყოველივე არაფერი იყო იმ ტკივილებთან შედარებით, რა ტკივილებითაც მახსენდებოდა რვეულების ტალახში ჩაბნევა, როცა ცამეტ-თოთხმეტი წლის ბიჭი, თბილისის გარეუბნის სკოლის მოსწავლე, ოცდაათი კაბიკით მუჭაში, სულ დავივლიდი პლენხანოვის და რუსთაველის პროსპექტის მაღაზიებს და სამ რვეულს ვერ ვიშოვიდი ვერსად. იყო ასეთი ვითარებანიც ომამდე...

ისააკ მასწავლებელმა ჯერ კიდევ ემაწვილობისას მამაკატია ჩემი დანაშაული, თანაც სულ სიცოცხლე-სიცილით, მაგრამ ტკივილები ვერ მომიშორებია დღესაც. ეს ტკივილები მაკეთებინებენ ამ ჩანაწერსაც, რაიც კიდევ ერთი ბოდიშის მოხდაა, თანაც საქვეყნო, ისააკ მასწავლებლის წინაშე. ვნახოთ, რა მოხდება ამ ჩანაწერების გამოქვეყნების შემდეგ.

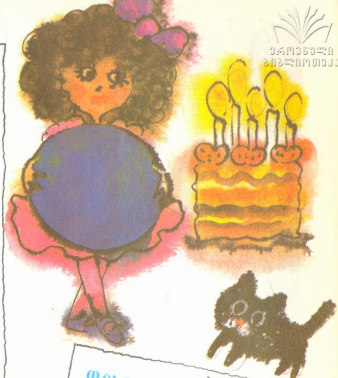

დალილა ბადიანიძე

თათიას დღეობა

დღეს თათიას დღეობაა,
 ეველა მოდით! მორბის კნუტი,
 მოსდევს კრუხი სულ კურტკურტი,
 წიწილები — მდელის ჰუტვით...
 ინდაური მწვანის კორტნის,
 დღეობაზე მოაქვს, მოდის,
 მოდის იხვი, ანუ კვარა,
 დაბნეული, აბა-ბატა.
 ცუგრიასაც გაუგია,
 ისიც სტუმრებს მიემატა.
 გარეულიც ბევრი მოდის:
 დათუნის აჯა-ბაჯას
 თაფლი მოაქვს თავის ხარჯად.
 მოდის მელა მისი გუდით,
 მოდის ციკვი — თხილის გუდით,
 კოდალას კი მოაქვს ჭია,
 რა ბიჭია, რა ბიჭია!
 სულ არავინ აღარ დარჩა!
 ცალი ფეხით მოხტის ეანხა.
 დღეს თათიას დღეობაა,
 ეველა მოდით! ეველა მოდით!
 გველოდებო დიდი ტორტი.
 რამდენი წლის გახდა? ხუთის!
 მამ, მიერთვას დიდი ბურთი!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

იურიან უშვარიძე

ბეკელი

მწვექსი ბიჭი, კომბლით ხელში,
 ამოვიბდა ველოზე ფარას.
 ხაიდანლაც განხდა მკელი
 და ერთ ბატკანს მიეპარა.
 მურა ფეხზე წამოიჭრა
 ეფა-ეფოთ ენა ბორბტს.
 მკელს კომბალი მწვექსმა ბიჭმა
 ზურგში სდრეზა სამახსოვროდ.
 ახლა მხეცი ტყეში ზის და
 დაუღია მშრალი ხახა.
 ბაჭეები ბუჩქებიდან
 დასცინიან: ხა-ხა, ხა-ხა!

ფისო, უნთვოს ხად მეალი

ბაჟან სანიძე

ვსწავლობ ვწრას,
 ვსწავლობ კითხვას
 და ხასწავლი ხსევაც ხომ მაქვს:
 მიმატებო,
 გამოკლებო,
 გამძრელებო,
 გუოფო...
 ფისო, შენთვის ხად მცალია,
 შენ დარჩა ბელობა!

პატარა თუშო

იოსებ ავსიაური

საქართველო
ბავშვთა ლიტერატურის
საქართველოს
საქართველოს

აღაჯანში თუშო, ზატარავ,
წინდებს დაგიქოვ შიბიანს,
ნისლი მიგუკება სერებზე,
ლურჯაი ჭალას გიბია.
ზეზვიას ნარტყამ ხანჯალით
ბნელს გაინათებ ბილიკებს,
სალამურს ჩამოუჩქაძებ
ჭირაქეთსა და ზირიქეთს.
ცხვარს გაშლი ცისკრის კალთაზე,
ძეტევი ზღაპარს და არაკებს,

ძენს სულთან დამადობილზე,
ძენს გულთან მალაპარაკზე.
ღედის რძე, ძენგან ნაწოვი,
მოსკდება ნაკადულზედა,
ძავ სისხლით გაიუკავიდეებს,
ცა რახაც გიქართულეებს,
თუშო, უხდები ოცნებას
ღრუბლებთან მოუბარიო,
კლდის თავზე შემოგჭდრიალეებს
გაურინდაულის ფარიო.

შაირთიანოვა

თანავო ლორთქიფანიძე

რამდენი ზური ფუჭდება, —
ფიქრობს ზატარა ავთო, —
მაძას ვთხოვ, იქნებ მიეიღოს
ზედლებიანი ავტო,
ავტოში ზურის ნატყხებს
ჩაუერი, სოფლისკენ — ზერი!
ძროხებს და გოჭებს სჭირდება
საკვები ნაირფერი.

ოპ. ეს სისარული

ბაღარი ჭოსონელიძე

ბატარა გოგონა დაიკარგა. როდესაც დედამ ბაღიდან შინ წამოსაყვანად მიაიკითხა, ნახეს, რომ არც ოთახში იყო და არც ეზოში.

ბავშვები გაფაციცებით იცვამდნენ, შინ წასასვლელად ეშვადებოდნენ და თან მშობლებს თუ უფროს და-ძმას ეჩურჩულებოდნენ, ამ ქალს შვილი დაეკარგაო. როგორ, რანაირადო, იკვირვებდნენ უფროსები. გოგონას დედას აწყენარებდ-

ნენ, ბავშვებს ეკითხებოდნენ, ბოლოს მელმა ნახეთ, სადმე ხომ არ გასულაო. ბავშვები ერთმანეთს გადახედავდნენ და მხრებს იჩიჩავდნენ.

— მე მგონი, ეწყინა, — გაუბედავად, თითქოს თავისთვის თქვა სანდრომ.

— რა ეწყინა? რა უნდა სწყენოდა? — გაიკვირვა აღმზრდელმა.

— რა ეწყინა, შვილო? — დაკარგული გოგონას დედამ ბიჭს იმედის თვალით შეხედა.

— აი, ნახატები რომ... — ისევ გაუბედავად დაიწყო სანდრომ და ისე გახელა უფროს ძმას, რომ აშკარად მისგან ელოდანიშნას, გაეგრძელებინა თუ არა სათქმელო.

— რა ნახატები, სანდრო! — ძმა მიუხვდა და ბიჭის წინ ჩაიჩოქა.

— დღეს რომ გააკარით ჩვენი ნახატები... — ბიჭუნა ჭერ იატაკს ჩააჩერდა, მერე იქით გაიხედა, სადაც თითო ჭიკარტით მიმაგრებული ნახატები ორპირ ქარში სასაცილოდ ფარფატებდნენ, — ანუკის ნახატი კი არ არის.

— არავის ნახატი არ დამიტოვებია, — ახლა აღმზრდელმა გახედა აფერადებულ კედელს.

— ანუკისი ჩამოხსენით, — სანდრომ თითი იმ ადგილზე მიანიშნა, სადაც, ეტყობა, თავიდან ეკიდა ანუკის ნახატი.

— უი, ჩემო თავო, — რაღაც გაახსენდა აღმზრდელს, — კედელმა ჭიკარტი არ მიიმაგრა. ერთხელ ვცადე, ორჭერ, მერე კიდევ, კიდევ... და ბოლოს თავი მივანებე.

უცებ მეტად აფრიალდნენ აფერადებული ფურცლები, თითქოს კედელიც კი შეინძრაო, და ყველამ იქით გაიხედა, საიდანაც დაუბერა. მოღებულ კარში აწლუქუნებელი ანუკი იდგა.

— დედიკო! — იყვირა გოგონამ და დედას გულში ჩაეკრა.

სალამო დედამ, მამამ, ბებიამ და ხუთი წლით უფროსმა დამაც, ყველამ ცალ-

ცალკე დაარიგა ანუკი... უთხრეს, ყველაფერზე გულის მოსვლა არ შეიძლება, ყველაფერი საწყენი არ არის და, რაც მთავარია, არასოდეს არ დაიმალოო.

— ხომ გავგიჟდებოდით, ბებია, რომ ვერ გვენახე, — იცრემლებოდა ბებია.

დამით ანუკიმ სიწმარე ნახა: ბალის ეზოში ბავშვთა ნამუშევრების გამოფენაზე ყველაზე დიდი და ლამაზი ნახატი მისი იყო. მშობლები, ბებია-ბაბუები ანუკის ნახატთან ჩერდებოდნენ და სიამოვნებით აქნევდნენ თავებს, ბავშვები კი დარბოდნენ, დასდევდნენ ერთმანეთს. ანუკის თან უხაროდა, რომ მისი ნახატი ასე მოსწონდათ, თან დარბოდა და კისკისებდა და კისკისებდა.

ანუკის სიცილიმა მთელი ოჯახი გაადვიდა. ყველას ელიმებოდა, გაღიმებულები გადახედავდნენ ხოლმე ერთმანეთს.

ბალი ანუკის სახლთან ახლოს იყო, ამიტომ უფროს დას მიჰყავდა ხოლმე ანუკი, მერე კი სკოლისაკენ გზას აგრძელებდა. იმ დილითაც ასე მოხდა. იმ დილითაც შეუშვა ანუკი დამ ოთახში და ის იყო, ჭიშკარს უნდა გასცლოდა, რომ ხმა შემოესმა. ანუკი უხმობდა. მერე სირბილით წამოეწია დას, ხელი ჩაავლო და თითქმის ძალით შეიყვანა თავისი ჭგუფის ოთახში.

გოგონა დაბნეული იდგა და ვერ ხვდებოდა, რა უნდა ექნა. ანუკი კი აჭრელებული კედლისაკენ თითს იშვერდა და განუწყვეტლივ იმეორებდა: აი, ჩემი ნახატი, აი, ჩემი ნახატი, აი, ჩემი ნახატიო...

კედლის შუაგულში, სხვა, აფარფატებული ფურცლებს შორის ოთხივე ბოლოთი იყო მიმაგრებული მისი ნახატი.

— ხომ კარგია ჩემი ნახატი? — ანუკი დას ხელზე ექაჩებოდა და ხტუნავდა: — ხომ კარგია?

დას რომ სიტყვა ვერ დააცდენინა, ირგვლივ შემოკრებილ თანაჭგუფელებს მოავლო თვალი. აღმზრდელი გაღიმებული იდგა, მერე განცალკევებით მდგომ

სანდროს მიუახლოვდა, თავზე ხელი დაუსვა და ხმამაღლა თქვა: — ბავშვებო, დღეს ყველაზე ადრე სანდრო მოვიდა და მან მოაწყო ეს გამოფენა.

ანუკიმ ხტუნვა შეწყვიტა. გოცებულმა გახედა სანდროს. ბიჭს დამორცხვებულს ელიმებოდა. მერე ანუკისაც გაეღიმა, მერე მის დასაც და ყველას, ყველას — მთელ ჭგუფს.

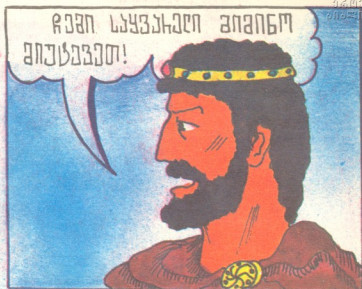
კედელზე კი ნიავის პატარა დაბერავზე ფარფატებდნენ ბავშვების ნახატები.

რა კარგია, როდესაც ყველას რაღაც უხარია.

სოხოტი, ვეფე!

ჩვენი საყვანადი პოლიცო
პოქოტავაძე!

აქც ვაძოქ ელუჩი ჩანს.

კაჩინაქ ვოქოქავაძე!
საქლანაქ აქ ჩაქოქოქოქინაქ!

შინაქ, ჩოქოქოქ, იქ, ხედაქოქ
საქოქოქოქოქოქოქოქოქ!

შს, ზევაქოქოქოქ, ზევაქოქოქოქ
ჩოქოქოქოქოქოქოქოქოქოქოქ
კაქლანაქოქოქოქოქოქოქოქ
საქლანაქოქოქოქოქოქოქოქ
აქოქოქოქოქოქოქოქოქოქ

კაქლანაქოქოქოქოქოქოქოქ
ქოქოქოქოქოქოქოქოქოქოქ
აქოქოქოქოქოქოქოქოქ

მამაკაცი სარკინი

ზღვრება იხევა

მხატვარი მანანა შორილაძე

მიტო ასკინკლით მიხტოდა ქუჩაში, ხან მარჯვნივ გაჯირითდებოდა, ხან მარცხნივ; წითელი აგურის შენობას გასცდა და ძველებურ რკინის ჭიშკართან შედგა. ეხოს სიღრმეში, ალუბლებსა და ტალავებს იქით თეთრად შეფეთილი პაპისეული სახლი გამოჩნდა. მიტომ ჭიშკარი შეაღო, კვლავ ცალ ფეხზე ხტუნვით გაირბინა ვიწრო ბილიკი, სახლში შევიდა და ძველებურ ტახტზე წამოწოლილ პაპას თავს წაადგა.

ამ ბოლო ხანებში დიმიტრი პაპა სულ იწვა, მხოლოდ თბილ ამინდში თუ გაბედავდა ეზოში ჩასვლას. გული აწუხებდა მოხუცს, მუხლებშიც სიმაბუნე ჰქონდა ჩამდგარი.

მიტომ პაპას საბანი გადახადა, ლოგინში შეუგორდა და მკერდში ჩაეკრა.

— ასე როგორ შეიძლება, რამდენჯერ გაგაფრთხილე, ტანსაცმლიანად ნუ შეწვები-მეთქი! — მოისმა ბებიას ბუხლუნი.

— გაჩუმდი, დედაკაცო, — გაწერა პაპა, — დაგვაცადე კაცებს სარკინი.

როგორც ყველა ბებია, მიტოს ბებოც ბუხლუნა და გულეკითილი იყო.

— ოი, რა თავნებაა, ეჩინინე, რამდენიც გინდა, ცალ ყურში შეუშვებს, მეორეში გაატარებს, — ქოთქოთებდა ბებია, თავისთვის კი უკვე იმას ფიქრობდა, კვახის დვეზელი გამოეცხო თუ ჯარისკაცური ორცხობილა, — ორთავე მიტკოს

წვებარი სასუნსავი გახლდათ.

ბებია სამზარეულოსკენ წატუსტუსდა.

— როგორ მიდის საქმეები? — დანტერესდა დიმიტრი პაპა და საწოლში წამოჯდა. მიტოც წამოიმართა, მხრები აიხენა.

— ჩვენ ხომ მშაკაცები ვართ? — დაეკითხა მოხუცს და ლოყით მხარზე კატასავით გაეკლასუნა.

— წყალი არ გაუვა, — დაუდასტურა დიდმა დიმიტრემ, — აწ და მარადის!

მიტო თვლებში ჩააცქერდა.

— თუ მართლა ასეა, დამტოვე შენთან კვირა საღამომდე.

— ეპა! — გაიკვირვა პაპამ, — დედაშენს და მამაშენს რა ვუთხრა, ორი დღე უშენოდ რა გაამლებინებთ?

მიტო ჭერს მიაჩერდა, თვალი გაუშტერდა.

— შშვენვირად გამლებენ, — საყვედურით თქვა, — ვის რაში ვჭირდები, არც გავახსენებო.

შვილიშვილის ნათქვამზე დიმიტრი პაპას სახე ისე შეეცვალა, თითქოს გულმა გაჰკენწალო, ენა ვეღარ მოიბრუნა, სიკვდილი ინატრა.

კარგა ხანს კრინტი აღარ დაუძრავთ, გაბუტულეპივით უბრად ისხდნენ. მიტო მაგიდის ქვეშ შედგმულ ტელევიზორის ცარიელ ყუთს მისწერებოდა და შიგ ჩაძრომას ნატრობდა. როცა პატარა იყო, ძალიან უყვარდა ამ ზიხილბი-

ბილა ყოთში დამალვა, მერე ეს ჭრელაჭრულა ყოთი უმცროსმა ძმამ — „წრიბამ“ მისსაკუთრა, არა მარტო ეს, სხვაც, თუ კი რამ გააჩნდა; დედა კი გამუდმებით ეჩინებოდა: „ხომ იცი, პატარაა, აღარ შემიძლია მაგის დნვილის მოსმენა, მიეცი... დაუთმე... ანუქე... შენ უკვე დიდი ხარ! — შენებმა თუ იციან, აქ რომ ხარ? — დუმილი დაარღვია პაპამ.

— მაშ, — უთხრა მიტკომ, — მამამ წამალიც კი გამომატანა შენთან, მითხრა, დღეს ვერ ვინახულებო.

— კეთილი, — უხალისოდ თქვა პაპამ, — ვიცი, დაკავებულია, მთელი საკონსტრუქტორო ბიურო მაგაზეა, სად მოიცლის საჩემოდ.

მოხუცი ბალიშზე მიესვენა, თვალები მიღულა. მიტკომ იფიქრა, ჩასთვლიდა, ეძინებო, მაგრამ შეცდა.

— შენს გაზრდას, ჩაცუნცულდი სარდაფში და ბებოს კვახის არჩევაში მიეხმარე, ხომ იცი მაგის ვასაჭირი, ვერ ხედავს. კვახი ქარვისფერი უნდა იყოს, გაჭერი და შეამოწმე, ტკბილია თუ არა.

როდესაც სარდაფიდან კვახზე ნაჯახის დაკვირვის ფუქე ხმა გაისმა, დიმიტრი პაპა ტახტიდან წამოდგა და ტელეფონის ყურმილი აიღო.

ამასობაში მიტკომ კვახი გაჩეხა, გემოც გაუსინჯა და უცებ მადლიდან პაპის როხროხა და მბრძანებლური ხმა მოესმა:

— ახლავე აქ გაჩნდი, — ბრაზობდა ის, — რაღაცა მაქვს სათქმელი, ჰოდა, ბიჭის ჩანთაც გამოიყოლე.

მიტკო ქარივით შეიჭრა ოთახში.

— არ გინდა, პაპა! — აქოშინებულმა შეშურა, — უთხარი, ჩანთას ნუ წამოიღებს.

— რატომ? — წარბები შეკრა პაპამ.

— იქ სიველი დევს. — გაენდო ბიჭი.

— რა სიველი?

— ჩვეულებრივი, — მიუგო მიტკომ, — ნორჩ კონსტრუქტორთა კონკურსში გამარჯვებისთვის დამაჯილდოვეს.

— ძალიან კარგი, — ხელები მოიფშვინტა პაპამ, — კი მაგრამ, რატომ მალავ?

— როგორ თუ რატომ? — გაიბუსხა მიტკო, — შენ გგონია ვინმეს აინტერესებს? დედაც, მამაც და მათი მეგობრებიც მარტო წრიბას თვლიან გენიოსად, შეხედეთ, როგორი ამწე ააწყო, აუჰ, რა რკინეუხა გაამართა, ნამდვილი ჭკუისკოლოფია, — ტუჩების პრუწვით გამოაჯავრა უფროსებს, — მოკლედ იმ ლაწირაკის მეტი აღარავენ უნდათ, ჩემთვის ვის სცალია!

დიმიტრი პაპამ შუბლი მოისრისა და ამოიხვეწა.

— შენ, მეგობარო, გვარიანად განაწყენებული ყოფილხარ, წუწუნი კი ვაჟკაცების საქმე არ არის. აგერ, მობრძანდება მამაშენი და ყველაფერში გავერკვევით.

მიტკოს ფერი ეცვალა. — რომ გამიბრაზდეს? — შიშნულად დაკითხა.

— კრინტსაც ვერ დამრავს, — დარწმუნებით თქვა დიმიტრი პაპამ, — მე ჩემს მეგობარს მამამისსაც არ დავაჩაგვრინებ, და ეგეც რომ არ იყოს, ხომ არ გავიწყდება, ჩვენს ოჯახში რომ ჯერჯერობით მე ვარ გენერალი.

ბულგარულიდან თარგმნა

სტაჟანია ბიჭინაშვილი

კობახუშვილის იოს სახელი შენი, — საბა!

ფე გიორგი XI-ს თავისი საგვარეულო ჭარით თუ ბრძნული რჩევა-დარიგებებით; მაგრამ ირანელთა სივერაგემ, მოძმეთა გაუტანლობამ და დალატანობამ ბევრი სიმწარე არგუნა. „სიბატუკისა უკავილი დამიქნო უამთა დენამო“, წერდა იგი შემდეგ... ამიტომ სულხანი ჩამოშორდა სახელმწიფო საქმეებს, დავით გარეჯის მონასტერში ბერად აღიკვეცა და სახელად საბა დაირქვა.

ეროვნაში — სულხანი, ბეროვნაში — საბა ისტორიას ორივე სახელით შემორჩა: სულხან-საბა!

1703 წელს ქართლის ტახტზე ავიდა სულხანის აღზრდილი უფლისწული, ვახტანგი. ვახტანგ VI-ის მეფობის პერიოდში აღმავლობის ხანა იყო საქართველოში.

მოლაღატე, მზაკვარი თავადების ასალგამავად შეიქმნა მეფის მცველი ჭარი; აიკრძალა ტყვეებით ვაჭრობა;

ხელახლა დასახლდა გაუაკრებელი ადგილები;

აღდგა მოშლილი სარწყავი არხები, აშენდა ახალი გზები და ხიდები;

გაშენდა ბაღ-ვენახები; გაფართოვდა ვაჭრობა;

გარდა ამისა, შეიქმნა „ქართლის ცხოვრების“ ახალი რედაქცია,

კანონთა წიგნი — „დასტურლამა“, რომლის გამოც მეფე ვახტანგ VI-ს „სჭულმდებელი“ უწოდა შთამომავლობამ;

თარგმნა მრავალი საყურადღებო ნაწარმოები; გაიხსნა პირველი ქართული

სტამბა (1709 წ.); გამოვიდა „ვეფხისტყაოსნის“ პირველი ბეჭდური — „ვახტანგისეული“ გამოცემა (1712 წ.).

ყველა ამ საქვეწოთ საქმის სულის ჩამდგმელი და მონაწილე იყო სულხან-საბა ორბელიანი. მისი სიბრძნე და სიკვლეუ ფართოდ იყო ცნობილი. „მთელს საქართველოს მამად მიაჩნიაო“, წერდნენ მასზე უცხოელები.

მაგრამ ირანის შაჰის ვერაგობით ისევ გამრუდად საქართველოს ბედი — მეფე დაატყვევეს, მისი პირველი ვეზირი კი დასავლეთ ევროპაში — იტალიასა და საფრანგეთში გაემგზავრა, რომ თავისი მეფისა და თავისი ქვეყნისათვის დახმარება ეთხოვა; მაგრამ მამო გამოდგა მისი გარჯა...

შინ დაბრუნებულს, როგორც ვახტანგის ერთგულ კაცს, შევიწროება დაუწუეს სამეფო ტახტის უკანონო მოცილებებმა. აი, იმდროინდელი გულისტკივილის გამოძახილი: „მტკრმა ლოდი მომხვედრა, მოყვარემან ვარდის კონა, ეგრე მტკრმან ვერ მატკინა, მოყვარემან შემალონა“. ირანიდან დაბრუნებული ვახტანგ VI რუსეთთან შეეცადა კავშირის დაშტურებას, რომ ამ დიდი სახელმწიფოს დახმარებით მოეხერხებინა ირანის ძალადობისაგან — „უიზილბაშობისაგან“ განთავისუფლება.

ამ პერიოდში სულხან-საბა უმთავრესად ლიტერატურულ საქმიანობას მისდევდა. მთავარი განძი, რაც მან დაგვიტოვა, ეს არის:

საბა!

სულხან საბა!

სულხან-საბა ორბელიანი! ქართველობისათვის ეს ერთ-ერთი უწმინდესი სახელი აღბათ შენც გაგიგონია, იქნებ წაგიკითხავს ან ვისწავლია კიდევ საბას რომელიმე იავარაკი. იქნებ აი, ეს მისი სურათიც გინახავს, მაგრამ არ იცი.

რატომ აცვია ბერის შავი სამოსი ამ ქათქათა, თეთრი თმაწვერით დამშვენებულ ბერიკაცს?

რატომ აქვს თვალბეჭედი მძიმე საფიქრალი, ტკივილი და იმედი?

პირზე — მწარე ღიმილი? სულხან ორბელიანი — ქართლის დიდებულთა შვილი და მეფეთა ახლო ნათესავი — სამეფო კარის ერთი უერთგულესი ვეზირი იყო იმ დროს, როცა საქართველო ორ მტრულ სახელმწიფოს, ორ ხანადღებულ გველეშაპს — ირანსა და ოსმალეთს შორის იყო მოქცეული და შინაური აშლილობით აწეწილი...

ღრმად და მრავალმხრივად განსწავლული, თვალად და ტანად მშვენიერი, გონებით — სრული და სულით მაღალი სულხანი მხარში ედგა მე-

აღმოსავლური იგავთკრებულის „ქილილა და დამანას“ თარგმანი;

„მოგზაურობა ევროპაში“ — პირველი ქართული წიგნი, რომელშიც მოგზაურობის შთაბეჭდილებებია აღწერილი;

„ქართული ლექსიკონი“, რომელსაც ვახტანგ VI-მ „სიტყვის კონა“ უწოდა და რომელიც დღესაც, 300 წლის გავლის შემდეგაც, სამაგიდო წიგნია ყველათვის, ვისთვისაც ძვირფასია დედაენა, მისი დღევანდელი ბედი და მისი მომავალი;

იგავ-არაკთა კრებული „სიბრძნე სიცრუისა“ — ერთ-ერთი საუკეთესო ქართული წიგნი, რომელშიც საბა შეთხზული, მონაგონი ამბებით — სი ც რ უ ი თ დიდ ს ი ბ რ ძ ნ ე ს გვიშლავენებს, ჰკუას გვასწავლის, გვარიგებს...

1723 წელს, ირანის ბატონობისაგან განთავისუფლების ნაცვლად ქართლში „ოსმალთა ბატონობა“ — ოსმალთა ბატონობა დამყარდა. 1724 წელს ვახტანგ VI იძულებული გახდა თავის მომხრეთა ამალით რუსეთში გადახვეწილიყო. მასთან გაპყვა სულხან-საბა, რომელიც მოსკოვში ჩასვლის მერე ორ თვეში, 1725 წლის იანვარში, სულ 47 წლისა გარდაიცვალა.

...მოდი, ისევ შევხედოთ სულხან-საბას პორტრეტს. განა იფიქრებ, რომ ეს დაღლილი, გატანჯული, მწუხარე აღამიანი ღრმად მოხუცებული არ არის? მაგრამ მიხვდები, მიხვდები, რამ გაათეთრა, რამ დააბერა იგი ადრინა! ხოლო მის ბრძნულ და სევდიან გამოხედვაში ამოიკითხავ ოცნებას: „ჩემს უკან, ღმერთმა ქნას, ჩემს ქვეყანაში უკეთესობა შეიქმნას!“

ახლა კი წავიკითხოთ ზოგი რამ სულხან-საბა ორბელიანის წიგნიდან „სიბრძნე სიცრუისა“.

უზუნური მცურავი

მცურავი ერთი მოაქონდა წყალსა. თქვა: ღმერთო მიშველო! მეორე ამხანაგმა უთხრა: ხელი გაიქნე, გახვალ და ნაშუკლები იქმნებოა.

კარგი ამხანაგი ადვილად არ იშოვების, გზაზედ ცუდად არ იშოვების, იაფად ვერავინ იყიდის.

ამხანაგი ციხე წელიანია, ზღუდე მადლია, სიმაგრე დაურღვეველია.

ამხანაგი ღხინი ფრიადია, სისარულთა გამაძმდირებელია, სუფრათა შემამკობელია.

ამხანაგი გულთა ნათელია, თვალთა ჩინია, მკლავთა მადია და ზურგთა მომამელია.

ამხანაგი მტერთათვის მაზიანებელია, მოყვარეთათვის საიმედოაუნა, უცხოთა თანა გამოსაჩენია და შეცნირსა თანა მოსამსახურეა.

ამხანაგი მარტოსათვის ხმის გამცემია, ჯართათვის მარტებელია და ცოტას კაცთა შემაქმეველია.

ამხანაგი ჭირში მომხმარია, სნეულებში მკურნალია, სიკვდილში თავის წამკებია.

ამხანაგის უკეთესსა შენ რას იშოვნი? რად გჟულან, რად ეშუღვლი, რად ეკამათებ?

ამხანაგში თუ არ სიყვარული, საქიმწარი არა არის რა.

დიდი ილიას პატარა სტუმარი

შალვა მარკოზაშვილი

თქვენ ალბათ გაგიგონიათ XIX ს. საქართველოს თვალსაჩინო საზოგადო მოღვაწის ნიკო ნიკოლაძის სახელი. ამ დიდ მამულიშვილთან ახლო ურთიერთობა ჰქონდა ილია ჭავჭავაძეს. გარდა საერთო საქვეყნო საზრუნავისა, მათ ერთმანეთთან აკავშირებდა ნათესავ-მოყვრობა — ნიკო ნიკოლაძის მეუღლე და ილიას მეუღლე ბიძაშვილები იყვნენ. ისინი ხშირად ოჯახებით ესტუმრებოდნენ ხოლმე ერთმანეთს. ილია და ნიკო მეცნიე-

რების და საზოგადოებრივი ცხოვრების საქართველოში ბზე საუბრობდნენ და ზოგჯერ კამათობდნენ კიდევ:

ერთ დღეს ნიკო ნიკოლაძის შვილები ძიძის თანხლებით ეწვივნენ ჭავჭავაძეების ოჯახს თბილისში. დეიდა ოლღამ და ძია ილიამ პატარები ჩვეული გულთბილობით მიიღეს, ტკბილეულით გაუმასპინდლდნენ. მერე კი ილიამ ბავშვები თავის სამუშაო ოთახში შეიყვანა, დაათვალიერებინა ბრჭყვიალა ჩარჩოებში ჩასმული ლამაზი სურათები, თან, გაღიმებული, დინჯად უხსნიდა ბავშვებს სურათების შინაარსს. განსაკუთრებულ ცნობისმოყვარეობას იჩენდა ნიკო ნიკოლაძის უმცროსი ვაჟი, გულისხმიერი და გონიერი პატარა გოგია. ილიამ შენიშნა, როგორ გაჩერდა ბავშვი მის საწერ მაგიდასთან და ყოველ ნივთს გაფაციცებით დაუწყო თვალიერება.

— რა გაინტერესებს, შვილო, მანდ? — ჰკითხა დიმიდით ილიამ და თავზე ხელი გადაუსხვა. — ძაჲ, მე ის კალამი მინდა ვნახო, რომელთაც თქვენ „ტყემ მოისხა ფოთოლი“ დაწერეთ! — გაბედულად უთხრა გოგიამ.

ილიამ დაკვირვებით შეხედა ბავშვს, მერე სამზარეულოში გავიდა, ინდაურის ფრთა გამოიტანა, ბავშვების თვალწინ ლამაზად გათალა და გოგიას გაუწოდა: — აი, ჩემო კარგო, — უთხრა, — ასეთი კალმით დაწერე ეგ ლექსი, თუ გინდა ამ კალამს გაჩუქებ, შენი იყოსო.

პატარა გოგიამ ასე მიუგო: მე ეგ კალამი არ მინდა, ეგ თქვენ გქონდეთ, კიდევ ბევრი ლექსი დაწერეთ... მე კი, რომ გავიზრდები, „მშინისტი“ უნდა გამოვიდე.

ილია არ მოელოდა ბავშვის ასეთ პასუხს, გაცადა, მიეხმატებოდა პატარა სტუმარს და ჩაიციანა.

გიორგი ნიკოლაძის ნათქვამი ილია ჭავჭავაძეს სხვა დროსაც გახსენებია და ახლობლებისათვის უამბია, თანაც უწინასწარმეტყველებია, ეს ბავშვი უთუოდ კარგი კაცი დადგება, ახალი დროის ღირსეული მოქალაქეო.

დიდი მწერლის წინასწარმეტყველება გამართლდა: ბავშვობიდანვე ტექნიკით გატაცებული გიორგი ნიკოლაძე შესანიშნავი მოქალაქე და ღირსეული მეცნიერი დადგა. იგი იყო ნიჭიერი მათემატიკოსი და ინჟინერ-მეტალურგი, საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოების ერთ-ერთი დამაარსებელი, ჩინებული სპორტსმენი — ტანმოვარჯიშე და ალმინისტი, ტექნიკური და სპორტული ტრენინგოლოგიის შემდგენელი.

გაიზრდებით და კიდევ ბევრ საინტერესო რამეს წაიკითხავთ ამ ღირსეულ ქართველზე.

სირაქლემა

ღაპრით ჯაჰანოშვილი

უცნაური ფრინველია სირაქლემა,
ფრთები აქვს და ვერ დაფრინავს. უეუარს თვლემა
თუ დააფრთხობ, გაბნობს როგორც დოდის ცხენი.
გაბნობს? ტლინკსა კკრავს და ბრალი შენი!
კკრცნს ღებს თურქე იმოღენას, იმოღენას,
სისმარმიც რომ არ გეინახავს მე და შენა,
ჩაეტევა ჩვეულებური ოთხი კრუნი,
ეველა ერთად: თუთრი, შავი, ჭრელი, რუნი.

1978

რა ნახა კახამ

მადლა ღრუბლებში დაფრინავს ღორი,
ტალახში წევს და ღრუტუნებს ქორი,
დილაადრიან ამოდის შივარე,
ღამე ანათებს მზე არემარეს,
შიეღინება მდინარე აღმა,
ტეეში წვიმისგან ფოთოლი გახმა...

ეს ეველაფერი ზატარა კახამ
თავისი თვალით სისმარში ნახა.

მხატვარი **ლალი ლომთაძე**

სე. სოკო დარქისის
სახ. სახ. რესპუბ.
ბნალოთეა

ნარეჟარი „დედაენა“

ზალვა შარაშიძე მხატვარი ლალი ლომთაძე

სოფლის შარავნაზე წამთრის ცივი, სუსხიანი ქარი ქროდა და შინიანაკენ მიძვავალ თავოს თოვლის ნამქერს სახეში აურიოდა. ზატარა გოგონას ქალამები თოვლით ამოუხებოდა, მაგრამ სიცოცხის თითქოს ვერც გრძნობდა. გულში „დედაენა“ ჩაუსუტებინა და ის ათობდა.

მიდის თავო, მიუხარია. ქარი კი ძლიერდება, თოვლის ფიფქები გარშემო დავლურს უვლიან. უცნაურ ქარმა მძლავრად შემოუბერა, გოგონას „დედაენა“ გამოვლიჯა და ზაურში ააფრიალა. გოგონა ერთხანს ხელბუკაწვდილი მისდევდა, მერე ფეხი დაუცურდა და ნამქერში ჩავარდა, წამოგა და წივნი ვედარსად იზოვა, — „დედაენა“, ჩემი „დედაენა“! — წასვდა ტირილი.

დღით სკოლაში აღარ წავიდა, უწივნივ ვერ წავალო, იჯდა და თაფლისფერი თვალებიდან ცრემლები დაწვდებოდა ჩამოსდიოდა.

— რა ვქნა, რა ვუშუქლო?! — წუხდა მამა. მერე რაღაც გადაწყვეტილება მიიღო და სახლიდან გავიდა. როცა მის დაბრუნდა, თან ვაკა მასწავლებელი მოჰყვა. მასწავლებელი ნახად მოეფერა თიკოს, უბიძან ახალთახალი „დედაენა“ ამოიღო, მიაწოდა და უთხრა: — აი, თავო, ჩემს კუთვნილ

წივს გზუქნი. ახლა შენია, შენ იცი, როგორ გაუურთხილები.

...ამ ამბის შემდეგ დიდი დრო გავიდა... და აი, მოხუც მასწავლებელს კუდრაჭა შეიღვიძებდა სახლში ბარათი მოურბენინეს: „ჩვენო საუკუნელო თალიკო მასწავლებელო, დღეს სკოლაში დიდი წყიმი გვაქვს, „დედაენის“ საიუწყეთო ხელბუკა ვატარებთ, ძალიან გთხოვთ, გვეწვიეთ და ხელბუკა მოვანებით გამოვხადეთ“ — სწერდნენ სკოლიდან, თან აფრთხილებდნენ, მხეჩნით მოვალთ და წამოვუყვანთო.

აწრიალდა მოხუცი მასწავლებელი. რატომ ადრე არ გამაფრთხილებს, მოგეშინებოდაო. უცნაურად სახე გაუნთიდა, ძველისძველი სკივრი ამოქექა და იქიდან წივნი ამოიღო. ეს წივნი ვაკა მასწავლებლის ნახუქარი „დედაენა“ იყო, რომელსაც წლების მანძილზე სათუთად ინახავდა. ახლა მან უკვე იცოდა, თუ რომელი ამბით დაიწვიებდა თხრობას.

გულმა აღარ მოუთმინა და სკოლისაკენ მიძვავალ გზას ფეხით დაადგა. მიანთავებს მოხუცი მასწავლებელი. ცივი და სუსხიანი ქარი უბერავს, თოვლის ნამქერი სახეში ეურება, მაგრამ ამას ვერ გრძნობს — გულში დიდი ხნის წინათ მასწავლებლის ნახუქარი „დედაენა“ ჩაუსუტებია და ის ათობს.

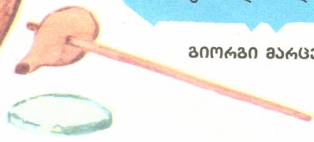
გამოცანა

ერთსა მინდორზედ დახტოლა ერთი უკულო კატაო, რაც საკუდეზედ დააკლდა, ის ყურებს მოემტაო, ცხვირსახოცს თავი მოვუფსკვენ, კედელზე დაიხატაო, ვინც ამას ვერ გამოიცნობს, ჩანს, ჭკუამ უღალატაო.

(„ჯეჯილი“, 1890 წ., №11)

გამოცანა

ორმოში მსვამენ ყელამდე, არ მაკარებენ ნიავს, შუშხუნა წვენით მავსებენ, როდი მტოვებენ ღიად, დამხურავენ ქუდსა და საზეიმოდა მხდიან.

გიორგი მარცვალაშვილი

ბასუხი „ღილა“ №10-ში დაბეჯილ გამოსაცნობზე რადგან რგოლების ვადაადგილება მხოლოდ თითოს გამოშვებით შეიძლება, ამიტომ ყოველი ვადანაცვლების შემდეგ ლუწომრიანი რგოლი ისევ ლუწომრიან ადგილზე იქნება, ე.ი. 100 ვერასოდეს ვერ დაიკავენს 1-ის ადგილს.

ჭიქო

სამართველოს ალკკ ცკ-ისა და ვ. ი. ლენინის სახელობის კიოწმერთა ორგანიზაციის რმსაზღლიკური საბჭოს შურნალი უმცროსკლასელთა-ვის.

გამოდის 1904 წლიდან საქ. კვ-ის გამომცემლობა.

მთავარი რედაქტორი
მეწმინდე ნიჟარაძე

სარედაქციო კოლეგია: მუშარდ აგოკაძე, მანანა ანთაძე, ლეონიდა ბაბუა, სოსო გოგიბერიძე, მერა ლავიტაშვილი, ჯიჟია შარაძე, გელა ლოსაგონიძე, გიორგი მგვილიშვილი, გურამ ნადიროძე, გიორგი ორიონიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი), თინათინ ნალაური (პ/შე, მდივანი), გიორგი ნიჟარაძე, გიორგი ზვიზვიანი.

ტექნიკური რედაქტორი
მეწმინდე ნიჟარაძე

მისამართი: რედაქციის, გამომცემლობის, სტამბის — თბილისი, ლენინის 14. ტელ: ში. რედაქტორის 93-41-30, 93-98-15; პ/შე, მდივნის 93-10-32, 93-98-18; საბ. რედაქტორის — 93-98-18; განყოფილებების 93-98-19.

ვადება სასწრაფოდ 15.09.88 წ., ხელმოწერილია დასაბეჭდად 25.10.88 წ., ქაღალდის ზომა 60x90^{1/8}, ფიზ. ნაბ. ფურც. 2,5, ტირაჟი 168.000, შეჯვება №2339

ვლადი ნახტო
თამარ ხუციშვილისა

«Дила» («Утро») — ежемесный журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского

го Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации им. В. И. Ленина для младшеклассников, на грузинском языке.

Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии. Главный редактор Энвер Нижарадзе (тел. 93-41-30).

Адрес редакции и издательства: 380096, г. Тбилиси ул. Ленина, 14. Объем 2,5 печатных листа, тираж 168.000. Заказ №2339.

6139/202

